

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв України

**КУРСОВА РОБОТА
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“НАРОДОЗНАВСТВО”**

Методичні рекомендації
для студентів вищих навчальних закладів
культури і мистецтв I–II рівнів акредитації

Спеціальність
“Народна художня творчість”

Київ 2007

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв України

**КУРСОВА РОБОТА
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “НАРОДОЗНАВСТВО”**

Методичні рекомендації
для студентів вищих навчальних закладів
культури і мистецтв I–II рівнів акредитації

Спеціальність
“Народна художня творчість”

Київ 2007

Видання здійснено на замовлення Державного методичного центру
навчальних закладів культури і мистецтв України

КУРСОВА РОБОТА
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “НАРОДОЗНАВСТВО”

Методичні рекомендації

для студентів вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I–II рівнів акредитації. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. – 32 с.

Укладач	Є. В. Стандара – викладач ОКЗ “Харківське училище культури”
Рецензенти:	Л. Г. Тишевська – старший викладач Харківської державної академії культури Г. Е. Литвинчук – заступник директора з гуманітарної освіти та виховання Київського обласного училища культури і мистецтв
Редактор	В. Д. Мельничук
Відповідальний за випуск	Т. Ф. Стронько

Навчальне видання

Формат 60×84/16. Папір офсетний. Друк ризографічний
Ум. друк. арк. 1,86. Наклад 100 прим.

ПП “НОВА КНИГА”

21029, м. Вінниця, вул. Квятека, 20;

Тел./факс: (0432) 52-34-82, 52-34-81

E-mail: zbut@novaknyha.com.ua

Свідоцтво про внесення суб’єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виробників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 2646 від 11.10.2006 р.

© Державний методичний центр
навчальних закладів культури і
мистецтв України, 2007

ВСТУП

Невпинно зростають потоки інформації...

Збільшується кількість соціально-побутових, політичних, еконо-
мічних та екологічних проблем, що негативно впливає на життя, пра-
цездатність та інтелектуальний потенціал населення України...

Не зменшується шалений тиск реклами на підсвідомість людей і
техногенне навантаження на їх організм, загрожуючи здоров’ю наступ-
них поколінь...

Розширюються, помолодівши, і старі проблеми – міцні напої та
куріння тютюну. Додались нові – залежність наркотична і диско-, теле-,
порно-, ПК-, навіть ігрова...

Все більше відкривається нових аптек і розробляється нових ліків,
проте здоров’я наше кращим не стає...

До того ж підвищуються вимоги до молодих спеціалістів...

Ці та багато інших факторів сучасного життя потребують не лише
різноманітних знань, а й постійного їх поповнення, тобто – проведення
пошуку, аналізу, відбору та засвоєння необхідної інформації. Тож у
навчальному закладі слід закласти основи самовдосконалення май-
бутнього спеціаліста, виховати його і шляхом продуманої організації
самостійної діяльності надати можливість оволодіти не тільки про-
грамним матеріалом, але й елементами дослідницької, творчої діяль-
ності, сприяти підготовленості випускників до вирішення проблем
життєдіяльності.

У світлі цих положень особливо важливе значення має такий вид
самостійної діяльності, як виконання курсової роботи.

Завдання першої частини посібника – надати студентам училищ
культури допомогу в організації їхньої роботи на всіх етапах підго-
товки і захисту курсової роботи з народознавства.

Посібник складається зі вступу, шести розділів, висновків, бібліо-
графії та додатків.

1. МЕТА, ЗНАЧЕННЯ І ЗМІСТ КУРСОВИХ РОБІТ

Курсова робота з народознавства є обов'язковою складовою частиною навчально-виховного процесу. Згідно з Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, затвердженим наказом Міністерства освіти України № 161 від 2 червня 1993 р., курсова робота є одним з основних видів навчальних занять і формою контролю знань студентів. Це найскладніша форма самостійної творчої роботи студента. Робочим навчальним планом ОКЗ “Харківське училище культури” по підготовці молодших спеціалістів зі спеціальності “Народна художня творчість” передбачена лише одна курсова робота за весь період навчання. Ця курсова робота виконується студентами групи П1р на першому курсі, а студентами 92х і 92не – на другому курсі.

1.1. Мета підготовки курсової роботи:

- систематизація і закріплення одержаних теоретичних знань з народознавства та суміжних предметів (у залежності від теми);
- поглиблення теоретичних знань із певної теми;
- формування навичок використання літературних джерел, періодики, аудіо-відеозаписів, рекламних, фотографічних та інших ілюстративно-інформаційних матеріалів;
- розвиток творчої ініціативи, самостійності, відповідальності й організованості;
- підготовка до державної атестації.

1.2. Курсова робота допомагає студентові поглибити і систематизувати отримані знання; оволодіти первинними навичками збору, аналізу і систематизації інформації з різних джерел; формувати висновки і пропозиції – тобто, виявити здатність студента самостійно осмислити проблему і творчо її дослідити.

Крім того, робота над курсовою роботою надасть студенту можливість самому переконатися і показати іншим однокурсникам свою працездатність, відповідальність, силу волі, вміння зібратися, самоорганізуватися і вчасно виконати поставлені завдання – підтвердити свою **дорослість!** Це дуже важливо як для майбутньої практичної діяльності, так і для подальшого навчання у вищих навчальних закладах.

1.3. Зміст роботи студента, необхідні знання та вміння

Курсова робота з народознавства – це комплексний письмовий твір, у якому студент послідовно викладає матеріал теми з необхідними ілюстраціями та висновками. Тому, крім знань з народознавства, активно використовуються знання та вміння, одержані при вивченні таких предметів, як українська мова, українська література, ділова українська мова, історія України, всесвітня історія, зарубіжна література, основи інформатики тощо.

На якість роботи також будуть впливати художньо-естетичні смаки автора і відповідна інформація, що засвоєна з дисциплін циклу природничо-наукової підготовки (історія мистецтв, декоративно-художнє оформлення, комплексне використання технічних засобів, організація і методика КДД, основи педагогіки та психології). А в деяких темах – ще й окремих предметів професійно-практичного циклу.

2. ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З НАРОДОЗНАВСТВА

Виконання курсових робіт з народознавства дозволяє розширити діапазон тем і знань, що отримують усі, хто вивчає цю дисципліну.

2.1. Відомо, що коло інтересів наших студентів не завжди співпадає з темами програми курсу з народознавства, і вихід за них обмежений у просторі і часі. Тому можливості задовольнити потреби майбутніх спеціалістів – допомогти у вирішенні актуальних для них проблем як сьогодення, так і перспективи, – досить малі.

Осучаснити курс народознавства, наблизити його до складних проблем реального сьогодення, показати можливості використання скарбів українського фольклору, народних знань, досвіду вирішення актуальних питань для життя теперішнього покоління, розширити простір для розвитку самостійної діяльності може дати кожному студенту курсова робота з народознавства.

Тематика її не так обмежена, є більш гнучкою і легше відкликається на інтереси – запити конкретних осіб. Тут панує диференційований підхід – враховується досвід, вміння вчитися, бажання знати більше, самоорганізованість тощо.

Відкритий публічний захист дозволяє вибрати для себе цікаву і корисну інформацію з інших курсових робіт. Поєднуючи необхідне з корисним, усі працюють, розвиваються і, по можливості, створюють свої платформи підготовленості до вирішення актуальних проблем життєдіяльності.

2.2. Конкретна тематика курсових робіт з народознавства розробляється провідними викладачами, розглядається і затверджується на засіданні циклової комісії природничо-наукової підготовки і пропонується студентам для вибору. Перелік тем може щорічно корегуватися, при цьому враховується зміст курсу народознавства, напрямок діяльності циклової комісії, ситуативні обставини стану суспільства, замовлення зацікавлених осіб чи організацій, інтереси та запити студентів, за умови, що вони зможуть довести необхідність запропонованої теми.

Допускається виконання комплексної тематики кількома студентами (в окремих випадках групою – театралізовані обрядодії, театралізовані презентації, інформаційно-агітаційні програми тощо).

Орієнтовну тематику курсових робіт з народознавства на 2005–2006 н. р. див. у додатку 1.

3. ПОСЛІДОВНІСТЬ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ З НАРОДОЗНАВСТВА

1. Вибір теми, її осмислення та самооцінка.
2. Виявлення та відбір літератури з теми і первинне ознайомлення з нею.
3. Корегування та затвердження теми.
4. Первинне обґрунтування вибору теми.
5. Попереднє визначення:
 - а) актуальності;
 - б) мети;
 - в) завдань;
 - г) структури;
 - д) графіка підготовки.

6. Вивчення та конспектування літератури з теми:
 - а) складання попереднього плану;
 - б) викладення тексту роботи згідно з її структурою;
 - в) відбір інформації з інших джерел;
 - г) корегування плану;
 - д) вивчення досвіду роботи чи проведення анкетування.
 7. Формування висновків та рекомендацій.
 8. Підготовка ілюстрацій та додатків.
 9. Написання вступу.
 10. Оформлення списку використаних джерел.
 11. Оформлення титульного аркуша та змісту (плану).
 12. Подання роботи на рецензування.
 13. Усунення зауважень, урахування рекомендацій викладача-керівника курсової роботи.
 14. Остаточне редагування тексту, оформлення роботи, підготовка до її захисту.
 15. Захист курсової роботи
- Отже, процес виконання курсової роботи можна умовно поділити на три етапи:
- 1 – підготовчий;
 - 2 – етап роботи над текстом;
 - 3 – завершальний.

На підготовчому етапі визначається тема і після ознайомлення з літературою, при необхідності, вносяться корективи у її формулювання або затверджується нова тема.

На другому етапі проводиться попереднє обґрунтування вибору теми, визначення її актуальності, мети, завдань, структури і графіка підготовки курсової роботи паралельно з опрацюванням літератури, щоб процес її конспектування був більш конкретним та цілеспрямованим.

Уточнення структури може тривати протягом усієї роботи над дослідженням. Викладаючи текст курсової роботи згідно з попереднім планом роботи, визначається необхідність відбору інформації з інших джерел (інформаційних систем, матеріалів засобів масової інформації, практичного досвіду, анкетування тощо) і вносяться відповідні корективи у структуру (план) курсової роботи.

На завершальному етапі формулюються висновки і рекомендації, готуються ілюстрації та додатки і пишеться вступ, де остаточно обґрунтовується актуальність теми, уточнюється мета, завдання і структура курсової роботи. Окрім цього, оформляється список літератури, титульний аркуш, потім робота подається на рецензування, після чого необхідно усунути зауваження та врахувати рекомендації викладача-керівника курсової роботи, провести остаточно редагування і чистове оформлення роботи до захисту.

4. КЕРІВНИЦТВО КУРСОВОЮ РОБОТОЮ ТА ЇЇ РЕЦЕНЗУВАННЯ

Керівництво курсовою роботою здійснюється викладачем народознавства впродовж всього періоду її підготовки (5–6 місяців).

На час виконання курсової роботи складається графік консультацій (розклад індивідуальних занять), які проводяться за рахунок відведеного у навчальному плані часу.

Під час консультацій (індивідуальних занять) добросовісно працюючим студентам **викладач допомагає**:

- усвідомити і використати можливості розвитку своїх здібностей, знань, умінь та навичок у процесі виконання курсової роботи;
- визначити тему свого дослідження і провести її самооцінку (за 10 показниками);
- скласти план підготовки, окреслити структуру, мету і завдання курсової роботи;
- сформулювати висновки і рекомендації, написати вступ.

Крім того, усім **студентам надається**:

- інформація про основні етапи, операції, структуру, послідовність виконання курсової роботи, організацію самостійної діяльності та контроль за ходом виконання роботи на всіх етапах;
- допомога у підборі літератури з теми, визначенні необхідності відбору інформації з інших джерел, ілюстрацій та додатків, оформленні титульного аркуша, списку використаної літератури, підготовці виступу на захисті курсової роботи тощо.

Після завершення студентом виконання курсової роботи викладач-керівник рецензує її і повертає автору.

У рецензії зазначається:

- висновок про відповідність курсової роботи обраній темі;
- актуальність теми;
- ступінь самостійності у виконанні курсової роботи;
- вміння використовувати літературу;
- рівень якості виконання курсової роботи;
- логічність, послідовність, аргументованість, мовна культура і грамотність викладення матеріалу;
- можливість практичного застосування курсової роботи або окремих її частин;
- наявність авторських пропозицій;
- оформлення курсової роботи;
- рекомендації, побажання, зауваження до курсової роботи.

Рецензент оцінює курсову роботу за чотирибальною системою (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”).

Студенти, що отримали незадовільну оцінку (“2”), мають право обрати нову тему курсової роботи або, за рішенням викладача-керівника, доопрацювати обрану тему протягом встановленого терміну (але не пізніше початку наступного семестру).

5. ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

До захисту допускаються роботи, що пройшли рецензування і отримали позитивну оцінку викладача-керівника.

Захист курсових робіт проводиться відповідно до графіка, затвердженого цикловою комісією природничо-наукової підготовки, у присутності комісії, до якої входить викладач-керівник та два члени циклової комісії.

На захист можуть бути запрошені студенти, викладачі та представники організацій, установ, особи, на замовлення яких було виконано роботу.

5.1. Процедура захисту включає:

- доповідь студента про зміст роботи (до 10 хвилин);
- запитання до студента – автора курсової роботи;
- відповіді студента на запитання членів комісії та присутніх на захисті осіб;
- рішення комісії про оцінку роботи.

5.2. Доповідь студента на захисті курсової роботи

Студентові необхідно заздалегідь підготувати виступ, у якому бажано висвітлити такі питання:

- тема та обґрунтування її актуальності;
- мета і завдання;
- найважливіші положення курсової роботи;
- позитивні наслідки виконання курсової роботи;
- труднощі, з якими довелося зіткнутися;
- висновки;
- відповіді на основні зауваження викладача-керівника.

Для кращого сприймання присутніми матеріалу бажано підготувати необхідні ілюстративні матеріали (схеми, таблиці, фотографії, слайди, аудіо-, відеоматеріали тощо).

5.3. Критерії оцінювання якості підготовки курсової роботи

Критерії якості підготовки курсової роботи визначаються знаннями та вміннями студента.

5.3.1. Студент повинен знати:

- тему свого дослідження та її обґрунтування;
- основний зміст інформаційних джерел, використаних при виконанні курсової роботи;
- відповідну термінологію;
- структуру та змісту своєї курсової роботи.

5.3.2. Студент повинен вміти:

- самоорганізуватися на своєчасне виконання курсової роботи;
- проводити пошук необхідної літератури та конспектувати її;
- грамотно виражати свої думки і цитувати чужі вислови;
- відповідно до плану логічно і послідовно викладати матеріал;

- грамотно оформляти список літератури, титульний аркуш та додатки;
- систематично співпрацювати з викладачем-керівником курсової роботи;
- фіксувати у “Щоденнику творчої діяльності” поставлені завдання, своєчасно виконувати усі домовленості.

5.4. Результати захисту курсової роботи визначаються оцінками “відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”, виходячи з того, які знання та вміння виявив студент з урахуванням якості виконання усіх частин курсової роботи та рівня її захисту.

Оцінка за курсову роботу заноситься до залікової книжки студента та в екзаменаційну відомість.

Студентам, які не з’явилися на захист курсової роботи з поважної причини (документально підтвердженої), може бути призначено нову дату захисту, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

5.5. Зберігання курсових робіт

Захищені курсові роботи здаються викладачеві-керівнику і зберігаються три роки, згідно з наказом Держкомархіву від 20.07.1998 р. № 41 “Перелік типових документів”(с. 604). Кращі курсові роботи, що мають навчально-методичну або практичну цінність, можуть:

- використовуватися як наочні посібники;
- подаватися на конкурси;
- рекомендуватися до друку в студентських збірниках;
- продаватися з аукціонів.

6. ВИМОГИ ДО ТЕКСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Успішне виконання курсової роботи залежить значною мірою від техніки письмового викладу студентом результатів дослідження. Тому перед безпосереднім написанням курсової автор повинен глибоко продумати план, композицію викладу матеріалу, а також ознайомитися із вимогами щодо змісту і технічного оформлення курсових робіт з народознавства.

6.1. Структура і зміст роботи

Курсова робота повинна містити:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основну частину;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Вимоги до змісту

6.1.1. Титульний аркуш

Титульний аркуш курсової роботи містить назву міністерства, найменування навчального закладу і циклової комісії, на якій виконувалась робота, повну назву теми курсової роботи, прізвище, ім'я та по батькові студента із зазначенням групи, спеціальності та спеціалізації, прізвище та ініціали викладача-керівника, місто і рік (*зразок див. у Додатку 2*).

6.1.2 Зміст

Зміст подають на початку роботи. У ньому зазначаються назви та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів, (якщо вони мають заголовки), зокрема, вступу, висновків, додатків, списку використаної літератури тощо.

6.1.3. Вступ

У вступі розкривається стан вивчення проблеми (теми), її значущість, підстави для розробки теми, її актуальність. Визначається мета і завдання, які необхідно виконати для її досягнення. Приклад вступу наводиться у додатках (*див. Додаток 4*).

6.1.4. Основна частина

Основна частина курсової роботи складається із розділів, підрозділів, пунктів. Кожний розділ починається із нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова. Накопичуючи та систематизуючи факти, треба визначити їх достовірність і типовість. Кількісні дані, що ілюструють практичний досвід роботи, можна проаналізувати за методом ранжового ряду, розподіливши матеріали за

роками, звівши їх у статистичні таблиці, що дозволить зробити конкретні висновки.

Таким чином, використання відомих у науці методів накопичення, вивчення, систематизації фактів та практичного досвіду в цілому дасть змогу виконати основне завдання курсового дослідження: поєднати різні роз'єднані знання у цілісну систему.

У кінці кожного розділу формулюються короткі висновки, що дає змогу вивільнити загальні висновки від зайвих подробиць.

6.1.5. Висновки

Логічним завершенням курсової роботи є висновки. Головна їх мета – підсумки проведеної роботи. Висновки можуть подаватися у вигляді окремих лаконічних положень, методичних рекомендацій тощо. У висновках необхідно зазначити не тільки те позитивне, що вдалося виявити в результаті вивчення теми, але й недоліки та проблеми. Показати можливості практичного застосування курсової роботи або окремих її частин, виконання завдань і досягнення поставленої мети.

6.1.6. Список використаних джерел

Список використаної літератури, який наводиться у роботі, свідчить про обсяг опрацьованих студентом джерел, рівень вивчення ним досліджуваної проблеми та навички роботи з літературою. При його укладанні необхідно додержуватися вимог державного стандарту. Кожний бібліографічний запис треба починати з нового рядка, літературу слід розташовувати у алфавітному порядку авторів або назв праць, спочатку видання українською мовою, потім – іноземними. Бібліографічні записи у “Списку...” повинні мати порядкову нумерацію. У тексті роботи слід давати у дужках посилання на номери списку. Якщо необхідно вказати номер сторінки, її ставлять через кому після порядкового номера джерела у списку літератури.

Відомості про праці, які включені до списку, необхідно подавати з обов'язковим наведенням назв джерел. Приклад оформлення відомостей подано у Додатку 5.

6.1.7. Додатки

Ілюстрації можна подавати у тексті або оформляти у вигляді додатків. За необхідності до додатків доцільно включати весь допоміжний

матеріал, необхідний для повноти сприйняття роботи:

- аудіо- та відеозаписи;
- фотографії, малюнки, ксерокопії та інші ілюстративні матеріали допоміжного характеру;
- сценарні розробки;
- картки, анкети, програми заходів та концертів, рекламні матеріали;
- схеми, таблиці, ноти, вірші, тексти тощо.

Додатки оформляють як продовження роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку посилань у тексті. Кожен додаток повинен починатися із нової сторінки, обов'язково мати заголовок, розміщений симетрично до тексту і надрукований чи написаний угорі малими літерами із першої великої букви. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої розміщують слово *“Додаток”* і його порядковий номер.

6.2. Правила технічного оформлення курсової роботи

6.2.1. Загальні вимоги

Курсову роботу друкують машинописним способом, за допомогою комп'ютера на одній стороні аркуша білого паперу формату А4 (210 x 297 мм) через 1,5 інтервали до тридцяти рядків на сторінці шрифтом 14 Times New Roman, поля ліворуч – 2,5 см, угорі, внизу – 2 см, праворуч – 1 см. Відступ абзацу – 5 знаків (12,5 мм).

Обсяг роботи повинен становити не менше 20–25 друкованих сторінок.

Усі сторінки мають бути зброшуровані й переплетені або ж прошнуровані і вкладені у папку.

Текст роботи необхідно друкувати або писати, залишаючи поля таких розмірів: лівий – не менше 30 мм, правий – не менше 10 мм, верхній та нижній – не менше 20 мм.

Шрифт друку повинен бути чітким, стрічка для друкарської машинки – чорного кольору. Якщо робота виконується від руки особисто автором, колір чорнила може бути чорним, синім або фіолетовим, а розмір рукописних літер повинен бути не менше 2,5 мм.

Текст основної частини поділяють на розділи, підрозділи, пункти, підпункти.

Заголовок структурних частин *“ЗМІСТ”*, *“ВСТУП”*, *“РОЗДІЛ”*, *“ВИСНОВКИ”*, *“СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ”*, *“ДОДАТКИ”* друкують великими літерами симетрично до тексту або пишуть маленькими (крім першої великої) і підкреслюють. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту й підпункту) та текстом повинна дорівнювати 3–4 інтервалам. Кожну з указаних структурних частин роботи треба починати з нової сторінки.

6.2.2. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць тощо подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок курсової. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють угорі посередині сторінки або ж у правому верхньому куті.

Номер розділу ставлять після слова *“РОЗДІЛ”*, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу також ставиться крапка, потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номери пункту складаються з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапки. У кінці номера також повинна бути крапка, наприклад: *“1.3.2.”* (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок пункту.

Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як і пункти.

Ілюстрації (фотографії, схеми, графіки, карти тощо) і таблиці необхідно подавати у роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розміщені

на окремих сторінках курсової роботи, включають до загальної нумерації сторінок.

Примітки до тексту і таблиць, у яких подають довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно у межах відповідної сторінки. Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова “Примітка” ставлять крапку.

6.2.3. Ілюстрації

Кожна ілюстрація, яка подається безпосередньо у роботі чи додатках до неї, повинна мати точну і коротку назву, що вказується після номера ілюстрації. У окремих випадках ілюстрації доповнюють необхідними поясненнями.

6.2.4. Посилання

Під час написання курсової роботи студент повинен подавати посилання на наукові джерела, на ідеях, висновках яких ґрунтується дослідження, або на матеріали, окремі результати з яких наводяться у роботі. Якщо використовують відомості з монографій, оглядових статей тощо з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок джерела, на яке дано посилання.

У тексті роботи посилання потрібно зазначити порядковим номером за перліком у списку використаної літератури. Цей номер, а також через кому номер сторінки, на якій знаходиться цитований матеріал, подається у квадратних дужках, наприклад [14, 48]. Якщо якась робота описується повністю, то у дужках зазначається тільки її порядковий номер, наприклад, “... у працях [1–4] ...”.

Такий спосіб посилань дозволяє значно зекономити обсяг тексту роботи, оскільки немає потреби робити виноска на сторінках, хоча допускається наведення посилання і у виносках. При цьому оформлення посилання на певне джерело має відповідати його бібліографічному опису за списком використаної літератури.

ВИСНОВКИ

Багаторічний досвід виконання курсових робіт з народознавства в училищах культури підтверджує високу ефективність цього етапу навчання студентів.

Курсові роботи з народознавства – це важливий фактор вдосконалення теоретичної, професійно-практичної та спеціальної підготовки наших випускників і як працівників закладів культури, і як майбутніх студентів навчальних закладів III – IV рівнів акредитації. Розширення світогляду, розвиток особистості студента, його самостійність, спроможність виконувати пізнавальну діяльність і моральна відповідальність за майбутнє – надзвичайно важливі для наступної життєдіяльності кожної людини. Недаремно вчені вважають, що від того, як ми виконуємо самостійну пізнавальну діяльність, залежить якість нашого життя сьогодні і завтра.

Біографії письменників і поетів, художників і музикантів, успішних студентів і видатних вчених, винахідників і бізнесменів та багатьох інших керівників і виконавців свідчать про те, що їхні досягнення є результатом значної праці, величезного терпіння і посидючості, наполегливості і самоорганізації. Основні елементи цієї самоорганізації, як і початкові навички самостійної навчально-дослідницької діяльності, пізнаємо і розвиваємо, працюючи над курсовою роботою.

Проблема виконання курсових робіт з народознавства студентами училищ культури поки що далека від остаточного вирішення і потребує істотного вдосконалення. Це стосується перш за все необхідності регламентації навчання студентів основам самостійної роботи та розробки методики оптимального розвитку самостійної навчально-дослідницької роботи студентів з різними рівнями творчих здібностей та спроможності виконувати самостійну пізнавальну діяльність.

Заслужовує підтримки робота викладачів ОКЗ “Харківське училище культури” по розробці узгоджених показників якості курсових робіт і складанню методичних рекомендацій з питань підготовки і захисту курсових робіт з народознавства як для студентів, так і для викладачів. Перший варіант таких рекомендацій для студентів представлений даною роботою. Сподіваємось, що після ознайомлення з цими матеріалами ви отримали відповідь на більшість своїх запитань.

На нашу думку, у розвитку особистих здібностей студентів найбільш зацікавленими повинні бути ви – шановні студенти України. Тож добросовісною працею, своєчасним виконанням поставлених завдань ви допоможете собі піднятися на вищий рівень самоорганізації. І не тільки підготуєте якісну курсову роботу, а й закладете фундамент для подальшого успішного навчання, праці і творчої діяльності з відповідною винагородою. Хай щастить вам на цьому нелегкому, але дуже важливому етапі!

ЛІТЕРАТУРА

1. *Микитюк О. М., Соловійов В. О., Васильєва С. О.* Наукові дослідження школярів: Навчально-методичний посібник / Під ред. І. Ф. Прокопенка. – Х.: Скорпіон, ХДПУ ім. Г. С. Сковороди, 2003. – 80 с.
2. *Мороз І. В.* Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення і захисту. – К.: Курс, 1997.
3. *Підготовка і оформлення курсових та дипломних робіт. Методичні рекомендації / В. І. Євдокимов, Л. П. Харченко, О. В. Злотін та ін.* – Х.: ХДПУ ім. Г. С. Сковороди, 1996. – 29 с.
4. *Положення про організацію виконання і захисту курсової роботи з навчальних дисциплін у ОКЗ “Харківському училищі культури”.* – Харків, 2004.
5. *Середа Л. П., Павленко В. С.* На допомогу авторам навчальної літератури: Навч. посіб. / За ред. В. С. Павленко. – К.: Вища шк., 2001. – 79 с. з іл.
6. *Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М.* Організація та методика науково-дослідної діяльності: Підручник. – 2-ге вид., – К.: Знання-Прес, 2002. – 295 с.
7. *Штонь О. П., Буда В. А.* Курсова робота з української мови. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2002. – 64 с.
8. *Безрукова В. С.* Как написать реферат, курсовую, диплом. – СПб.: Питер, 2004. – 176 с.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З НАРОДОЗНАВСТВА НА 2005–2006 н. р.

1. Моя мала Батьківщина (моє рідне село, місто, район).
2. Видатні постаті краю.
3. Заповідні місця Харківщини.
4. Заклади культури району (пам’ятники Харкова, музеї тощо).
5. Різдво Христове як державне свято в Україні.
6. Державне свято України – Великдень.
7. Свята зимового циклу народного календаря.
8. Свята весняного циклу народного календаря.
9. Літні свята народного календаря.
10. Осінні свята народного календаря.
11. Сімейна обрядовість.
12. Українське весілля (сучасне весілля, весілля у моєму селі тощо).
13. Українська народна педагогіка.
14. Народини (обряди, пов’язані з народженням дитини).
15. Початок життя вашої дитини (за Є. О. Комаровським).
16. Сучасна тактика раціональних дій членів сім’ї новонародженого (за Є. О. Комаровським).
17. Сучасні засоби народної педагогіки.
18. Виховання дитини першого року життя.
19. Основи домашнього виховання.
20. Розвиток дитини 1-го (2-го, 3-го) року життя. Традиції та інновації.
21. Ранній розвиток дитини.
22. Використання матеріалів Масару Ібука для прискореного розвитку дітей України.
23. Сучасні розвиваючі дітей ігри (книга Д. Сілберг “125 розвиваючих ігор”).
24. Український етикет для дітей та дорослих.
25. Виховання без покарання.
26. Сучасні засоби раннього розвитку дитини.

27. Українська родина (сім'я): вчора, сьогодні, завтра.
28. Поховальна обрядовість.
29. Виховання дітей засобами народознавства (виховні засоби народознавства).
30. Український фольклор.
31. Українські народні приказки та прислів'я.
32. Українські народні пісні.
33. Українські народні музичні інструменти.
34. Українська писанка.
35. Українська хата.
36. Українська вишивка.
37. Український рушник.
38. Український народний одяг.
39. Народна медицина України.
40. Сучасні засоби народної медицини.
41. Народна косметологія: вчора і сьогодні.
42. Лікарські рослини України (Нетрадиційні методи лікування).
43. Українська кухня.
44. Українська криниця (Вода і здоров'я – комплексна тематика для кількох студентів).
45. Народні знання.
46. Як вижити у сучасній екологічній ситуації?
47. Вода у народному календарі і фольклорі.
48. Народознавчі основи валеології (безпеки життєдіяльності).
49. Український водоочищувач на сторожі здоров'я.
50. Народна мудрість про здоровий спосіб життя.
51. Народознавчі аспекти запобігання гріховності.
52. Козацька педагогіка і здоров'я.
53. Дохристиянські вірування.
54. Духовність українського народу (Церква в Україні).
55. Культура національних меншин.
56. Українська діаспора (Культура української діаспори).

57. Природничо-енергетичні засоби стимуляції здоров'я та інтелекту.
58. Вода і здоров'я (комплексна тема).
59. Нетрадиційні методи лікування.
60. Народознавча валеологія.
61. Народні ремесла і промисли.
62. Запропоновані студентами теми, якщо вони відповідають чотирьом вимогам і пройшли самооцінку [див. "Вибір теми курсової роботи з народознавства" (матеріали для індивідуальних занять), Харків, 2004].

ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ КУРСОВОЇ РОБОТИ

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛДЕЖАДМІНІСТРАЦІЇ
ОКЗ “ХАРКІВСЬКЕ УЧИЛИЩЕ КУЛЬТУРИ”

Циклова комісія природничо-наукової підготовки

СВЯТА ЗИМОВОГО ЦИКЛУ НАРОДНОГО КАЛЕНДАРЯ

Курсова робота з народознавства
студента ІІ курсу
спеціальності: “Народна художня творчість”
спеціалізації “Народне пісенне мистецтво”

Прізвище, ім'я, по батькові
Викладач-керівник: Відмінник освіти
України, викладач-методист Стандару Є. В.

Харків – 2006

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ КУРСОВИХ РОБІТ З НАРОДОЗНАВСТВА

Свята зимового циклу народного календаря

Зміст

Вступ	3
Розділ 1. Характеристика зимових свят народного календаря	5
1.1. Найбільші свята у грудні	6
1.2. Найбільші свята у січні	10
1.3. Найбільші свята у лютому	15
Розділ 2. Особливості відзначення зимових свят у моєму селі (спогади односельчан)	18
Висновки	20
Список використаної літератури	21
Додатки	22

Весняні свята народного календаря

Зміст

Вступ	3
Розділ 1. Нерухомі весняні свята народного календаря	5
1.1. Свята у березні	5
1.2. Свята у квітні	7
1.3. Свята у травні	9
Розділ 2. Рухомі свята народного календаря	10
2.1. Масляна	10
2.2. Великий піст	12
2.3. Великдень	14
Розділ 3. Відзначення весняних свят у моїй родині (школі, клубі, районі тощо)	18
Висновки	20
Список використаної літератури	22
Додатки	23

Вода і здоров'я

(Комплексна тема для декількох студентів)

Вступ	3
Розділ 1. Вода у культурі і мистецтві.	
1.1. Вода в обрядах і народній творчості	5
1.1.1. Вода у народному календарі	5
1.1.2. Вода в усній народній творчості	8
1.1.3. Вода у декоративно-прикладному мистецтві	12
1.1.4. Народна архітектура української криниці	14
1.2. Вода у художній літературі	17
1.2.1. Літописні згадки про історичні події, що пов'язані з водою	17
1.2.2. Образ води у літературі слов'янських народів	23
1.2.3. Вода у світовій літературі	26
1.3. Вода в образотворчому мистецтві	30
1.3.1. Вода у творчості художників і скульпторів минулого	30
1.3.2. Вода у творчості сучасних майстрів образотворчого мистецтва та архітектури	36
1.4. Вода у музиці	37
1.4.1. Вода у творчості композиторів минулого	37
1.4.2. Вода у творчості сучасних музикантів	40
Розділ 2. Значення води для життя і здоров'я	
2.1. Вплив води на якість життя людей	43
2.2. Споживання води для пиття і харчування (для внутрішнього споживання)	50
2.3. Вода для зовнішнього споживання	58
2.4. Використання води для санітарно-гігієнічних робіт	63
2.5. Водолікування	65
2.6. Вода для рослин	70
2.7. Вода для тварин	72
Розділ 3. Вплив діяльності людини на стан води (Екологія води)	
3.1. Промислове забруднення води	73
3.2. Сільськогосподарське забруднення води	75
3.3. Мотори – вороги повітря, води, рослин, тварин і людей	76
3.4. Радіація і вода	78

Розділ 4. Проблеми водозабезпечення життя (вчора, сьогодні і завтра)	
4.1. Українська криниця	79
4.2. Вода з водогону	82
4.3. Поверхневі води	85
4.4. Підземні води	87
Розділ 5. Способи нейтралізації погіршення екологічної ситуації	
5.1. Народні засоби покращення якості води	89
5.2. Очищення води на водогонах	91
5.3. Доочищення води у домашніх умовах	92
5.3.1. Водоочищувачі різних типів	94
5.3.2. Доочищення води коагулянтами	95
5.3.3. Кип'ятіння та стерилізація води	97
5.4. Споживання бутильованої води	98
Висновки	99
Список літератури	100
Додатки	101

ПРИКЛАД ВСТУПУ І ВИСНОВКІВ ДО ТЕМИ “УКРАЇНСЬКІ ІМЕНА ТА ПРИЗВИЩА”

Вступ

За часів відродження української державності необхідними і актуальними стають проблеми вивчення української культури в цілому і конкретно окремих її аспектів. Органічно розвиваючись, ці культурні набутки сприяли існуванню української нації у її важкі історичні часи, підтримували дух народу у моменти суворих випробувань, що їх зазнавала Україна, і є невід’ємною частиною державної незалежності нашої країни. Знання національної культури минулого є цікавим і з точки зору загальної ерудиції, і для розуміння феномену українського народу, що живе на перехресті шляхів у центрі Європи і впливає на політичні події на всьому континенті.

Мене зацікавила ця тема насамперед тому, що саме прізвище дозволяє прослідкувати походження людини. За прізвищем можна визначити місцевість, звідки походять предки даної людини, її заняття, особливості характеристики тощо. Прізвище – це певний зв’язок з нашими предками, теперішнім і минулим. Якщо спитати людину, до якого покоління вона знає свій родовід, у кращому випадку вона назве свою прабабусю. Це неправильно. Ми забуваємо, що багато якостей, рис характеру успадковуються. Прізвище також дозволяє розшукати своїх родичів, предків. Вивчаючи прізвища, ми, таким чином, вивчаємо себе.

Перш за все я хотіла з’ясувати значення мого імені та прізвища.

Що стосується вивчення імен, то давно вже було помічено, що звучання імені впливає на характер людини. У роботі я спробую прослідкувати популярність імен у різні історичні часи. Думаю, що робота буде корисна молодим батькам, які вагаються, як назвати свою дитину, адже в додатку подаю коротенький словничок українських чоловічих і жіночих імен. У роботі є календар святих імен, а також деякі поради щодо надання дитині імені. І хоча українські імена та прізвища дослі-

джувалися багатьма авторами [1; 2; 5; 7; 8; 10; та ін.], вивчення розвитку української антропонамії і підготовка словничка сучасних українських імен залишаються і на сьогодні дуже актуальними.

Отже, метою роботи є вивчення розвитку української антропонамії – науки про походження імен та прізвищ і підготовка словничка сучасних українських імен.

Завдання:

1. Опрацювати літературу з теми.
2. Розглянути походження і розвиток українських імен та прізвищ.
3. З’ясувати значення мого імені та походження нашого прізвища.
4. Підготувати словничок сучасних українських чоловічих і жіночих імен.

Висновки

У своїй роботі я спробувала висвітлити основні аспекти походження і розвитку українських імен та прізвищ.

Можна зробити висновок, що протягом історії багато факторів формували моду на імена: це і язичницькі вірування давніх слов’ян, і прийняття християнства, яке принесло багато імен грецького, латинського та давньоєврейського походження, і навіть Велика Жовтнева революція. Також в нашій країні побутує багато скорочень, пестливих форм імен, які з часом трансформувалися у самостійні імена. Існує чимало українських традицій, що стосуються вибору імені дитині. Все це свідчить про спроможність українського народу самостійно творити свою культуру.

Подібні висновки можна зробити і щодо українських прізвищ, хоча тут є деякі нюанси. Основні способи формування українських прізвищ:

- топонімічні назви;
- ремесло, професія;
- патронімічні назви, що належали до народних уснорозмовних форм іменування синів за батьком;
- прізвища, пов’язані з перебуванням їх перших носіїв у Запорізькій Січі;

- антропоніми, похідні від назв осіб за етнічною приналежністю;
- вуличні прізвиська;
- прізвища, що означають певні особисті характеристики, вади, особливості зовнішності, одягу;
- прізвища, які походять від назв коней та волів.

Таким чином, можна побачити всю різноманітність шляхів творення українських імен, простежити за своїм родоводом і дізнатися багато нового про своїх пращурів і про себе. Тож і мені було дуже цікаво дізнатися про походження мого імені – Ганна, і познайомитися з описами видатних історичних постатей, які мали таке ж ім'я. Прізвище моє походить від назви села – Шаталівка Старооскольського району, де проживав мій прадідусь.

Поданий словничок сучасних українських жіночих (на 300 імен) та чоловічих (на 450 імен) буде корисним як для батьків, так і для працівників відповідних установ. Моя праця над курсовою роботою проходила без особливих проблем і я досягла поставленої мети. Єдине, що не вдалося зробити за відсутністю доступу до відповідної інформації, так це описати поширення українських імен у Харкові на початку XXI століття.

Отже, українські імена та прізвища є дуже різноманітними. Вони становлять цікавий матеріал і для майбутніх досліджень.

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ У СПИСКУ ДЖЕРЕЛ, ЯКІ НАВОДЯТЬСЯ У КУРСОВІЙ РОБОТІ

Характеристика джерел	Приклад оформлення
Монографії Посібники (один, два або три автори)	Ковальчук О. В. Українське народознавство: книга для вчителя – К.: Освіта, 1992. – 176 с. Міщенко Н., Міщенко М. Слово батьків з усіх віків. – К.: Богдана, 1998. – 1138 с. Антонович Є. А., Захарчук-Чучай Р. В., Ставкевич М. С. Декоративно-прикладне мистецтво. – Львів: Світ, 1993. – 272 с.
Чотири автори	Енциклопедія українознавства для школярів та студентів / Авт. – уклад. В. В. Оліфіренко, С. М. Оліфіренко, Т. В. Оліфіренко, Л. В. Оліфіренко. – Д: Сталкер. 2000. – 496 с.; іл.
П'ять та більше авторів	Культура і побут населення України: Навч. посібник / В. І. Наулко, Л. Ф. Артюх, В. Ф. Горленко та ін. – К.: Либідь, 1991. – 232 с.; іл.
Колектив авторів	Українське народознавство: Нав. посіб. / За ред. С. П. Павлюка. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2004. – 570 с.
Багатотомне видання	Воропай О. Звичаї нашого народу: Етнографічний нарис: У 2 т. – Т. 2. – Мюнхен: Українське видавництво, 1966. – 448 с. Килимник Степан. Український рік у народних звичаях в історичному освітленні: У 3 кн., 6 т. – Факс. вид. – К.: Ат “Обереги”, 1994. Кн. 1, т. 1: (Зимовий цикл); т. 2 (Весняний цикл) – 400 с. портр.
Перекладні видання	Ханнафорд Карла. Мудрое движение. Мы учимся не только головой. Пер. с англ. – М., 1999. – 238 с. Багмангхелидж Ф. Вода для здоровья / Ф. Багмангхелидж / Пер. с англ. О. Г. Белошеев. – 2-е изд. – Мн.: ООО “Попурри”, 2004. – 288 с.; ил. (Серия “Здоровье в любом возрасте”)

Збірки наукових праць	Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти: Зб. наук. праць. Вип. 9 / Упорядник – В. А. Омельченко. За ред. Н. Є. Гребенюк. – Київ: Науковий світ, 2002. – 184 с.
Словники	Матейко Катерина. Український народний одяг: Етнографічний словник. – К.: Наукова думка, 1996. – 196 с. Мистецтво України: Біограф. довідник. Упоряд.: А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський; За ред. А. В. Кудрицького. – К.: Укр. енцикл., 1997. – 700 с. Персонажи славянської міфології / Рис. словарь / Сост. А. А. Кононенко, С. А. Кононенко; Художник В. А. Кононенко. – К.: Фирма “Корсар”; 1993. – 224 с.; ил. Шевченко Євген. Народна деревообробка в Україні: Словник народної термінології / Наук. редактор М. Кодак. – К.: Артанія, 1997. – 312 с.; ил.
Складові частини книги	Екологічний стан Харківщини // Харківщинознавство: Навчальний посібник для учнів загальноосвітніх навчальних закладів / За ред. Л. Д. Покроєвої, В. Є. Лунячека. – Харків: Гімназія, 2004. – с. 382–404.
збірника	Онуфрієнко В. Бандура // Рідні голоси з далекого континенту: Твори сучасних українських письменників Австралії / Упоряд. та передм. А. Т. Михайленка. – К.: Веселка. – 1993. – С. 199.
журналу	Бабич О. Губит людей вода // Новості медицини. – 2004. – № 7. – С. 5. Ткачук С. Какую воду мы пьем // Потребитель Украины. – 2004. № 1,3, 5. – С. 17–19. Герасименко О. Другий міжнародний конкурс виконавців на українських народних інструментах імені Гната Хоткевича 20–30 квітня 2001 року. – Харків, “Бандура” (США), № 76, 2001, липень–грудень, с. 37–44. Селівачов М. Р. Українське народне мистецтво лозоплетіння // Народна творчість та етнографія. – 1987. – № 3. – С. 5–8.

газети	Дмитриев О. Тайна святой воды разгадана? // Совершенно секретно. – 2004. – № 9. – С. 7. Теленчі О. Недугу зачерпнув “з криниці” // Голос України. – 2004. – 14 травня. – С. 10.
енциклопедії	Кузеля З. Народні звичаї й обряди, пов’язані з родинним життям // Енциклопедія Українознавства: у двох томах. Т. 1 / Головн. ред. д-р В. Кубійович і З. Кузеля. – Мюнхен-Нью-Йорк: Молоде життя, 1949. – С. 239–244.
Тези доповідей	Побережна Г., Комісаров О. Музична терапія у системі освіти в Україні // Музична освіта в Україні. Сучасний стан, проблеми розвитку: матеріали наук. практ. конф. / Академія мистецтв України. – К.: Київ, 2001. – С. 158–161. Пашенко А. А. Про вплив якості питної води на здоров’я населення // Матеріали 4-го міжнародного симпозиума “Безопасность жизнедеятельности в XXI веке”. Днепропетровск. – 2004. – С. 85–86.
Автореферати дисертацій	Осадча В. М. Народнопісенна культура Слобожанщини: Автореф. дис. канд. мистецтвознавства: 17.00.01 / Харківська держ. академ. культури. – 2000. – 20 с.

ЗМІСТ

Вступ	3
1. Мета, значення і зміст курсових робіт	4
2. Тематика курсових робіт з народознавства	5
3. Послідовність виконання курсової роботи з народознавства	6
4. Керівництво курсовою роботою та її рецензування	8
5. Захист курсової роботи	9
6. Вимоги до тексту курсової роботи	11
Висновки	16
Література	18
<i>Додаток 1. Орієнтовна тематика курсових робіт з народознавства на 2005–2006 н. р.</i>	<i>19</i>
<i>Додаток 2. Титульний аркуш курсової роботи</i>	<i>22</i>
<i>Додаток 3. Приклади оформлення змісту курсових робіт з народознавства</i>	<i>23</i>
<i>Додаток 4. Приклад вступу і висновків до теми “Українські імена та прізвища”</i>	<i>26</i>
<i>Додаток 5. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел, які наводять у курсовій роботі</i>	<i>29</i>